

Granskning av Konstfacks ansökan om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området bild, form, rum

Uppdraget

Konstfack har den 17 mars 2021 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området bild, form, rum. Vi, Professor Lars Hallnäs, Högskolan i Borås, Professor Erika Lagerbielke, Linnéuniversitetet, Professor Måns Wrangle, Arbetslivsföreträdare Patrick Amsellem, Statenskonstråd och Doktorandrepresentant Hanna af Ekström. Göteborgs universitet, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Konstfacks ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 26 oktober 2021. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, institutions- och utbildningsledning, doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att ge Konstfack tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området bild, form, rum.

De sakkunniga

Professor Lars Hallnäs

Professor Erika Lagerbielke

Professor Måns Wrangle

Arbetslivsföreträdare Patrick Amsellem

Doktorandrepresentant Hanna af Ekström

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
Konstfack	Bild, form, rum - konstnärlig licentiat- och doktorsexamen	A-2021-03-5142
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Område</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering:</p> <p><i>Examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</i></p> <p>Ansökan avser området bild, form, rum. Forskarutbildningen består av 240 högskolepoäng, varav 60 högskolepoäng utgörs av kurser och resterande 180 högskolepoäng utgörs av ett konstnärligt forskningsprojekt. Bedömggruppen konstaterar att ansökan följer den fastställda examensordningen vad gäller omfattning och innehåll.</p> <p>Enligt ansökan avser lärosätet att till en början inrätta en för lärosätet gemensam forskarutbildning i forskarutbildningsämnet "Konstnärlig gestaltning inom bild, form, rum" och att på längre sikt möjligen dela upp ämnet i inriktningar som svarar mot huvudområden på avancerad nivå. Bedömggruppen ser positivt på detta då ett gemensamt ämne med olika inriktningar ger stabilitet i examen på forskarnivå och samtidigt flexibilitet i anknytning mellan de olika utbildningsnivåerna.</p> <p><i>Områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig.</i></p> <p>Bedömggruppen anser att områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig genom att lärosätet på ett övertygande sätt relaterar det sökta området till de utbildningar lärosätet ger samt till den forskning som bedrivs. Området relaterar dessutom väl till lärosätets historia som central nationell institution för utbildning inom design, konst, konsthantverk och visuell kommunikation. Sammantaget anser bedömggruppen att det föreslagna området utgör en trovärdig konstnärlig helhet.</p> <p><i>Området relaterar till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt.</i></p> <p>Valet av område, "Bild, form, rum", motiveras i ansökan med att bild- och formkonst är den etablerade beteckningen för utbildningar av det slag som Konstfack har examenstillstånd för på grundnivå och avancerad nivå. Tillägget "rum" avser enligt ansökan att fånga in såväl rumslig gestaltning som de sociala och samhälleliga rum som utövarna är verksamma i. I ansökan beskrivs begreppet "Bild, form rum" som ett gemensamt område för lärosätet. Begreppet "bild och form" får enligt bedömggruppen anses vara etablerat i offentliga sammanhang för att beskriva Konstfacks verksamhetsområde. Kulturrådet använder begreppet "Bildkonst, form och konsthantverk" för motsvarande område, Konstnärnämnden använder begreppen "Bild och Form" samt begreppet "bild- och formkonstnärer". I ansökan anges att ordet "rum" som tillägg till begreppet "bild och form" ska förstås i vid och även överförd bemärkelse. Bedömggruppen har reflekterat över om den vidgade betydelsen av ordet "rum" kan vara problematisk och vara grund för missförstånd angående vad området står för. Detta gäller även hur en översättning till engelska kan göras. Namn på ett område för forskarutbildning är</p>		

viktigt eftersom det definierar ramen för möjliga forskarutbildningsämnen och kommunicerar, såväl inåt som utåt, inriktning på forskning och forskarutbildning.

Området utgör en trovärdig konstnärlig helhet, där delarna (ämnena) stödjer helheten och varandra Bedömargruppen anser att "Bild, form, rum" kan anses fånga in Konstfacks verksamhet och lärosätets olika discipliner och därför kan fungera som begrepp för forskningsområdet. Bedömargruppen rekommenderar dock att Konstfack arbetar vidare med namnet på området på engelska och överväger att tydligare relatera detta till verksamhetsbeskrivningen på Konstfacks hemsida – University of Arts, Crafts and Design – vilken definierar lärosätets områden för utbildning och forskning.

Forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå

Bedömargruppen anser att lärosätets forskning inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå. Ett utvecklingsområde i detta sammanhang handlar om att utveckla större tydlighet i de forskningsprogram som definierar de olika forskningsgrupperna. Den konstnärliga forskningen bygger på en lång tradition av konstnärligt utvecklingsarbete och som en central nationell arena för konstnärlig utbildning gäller detta också i högsta grad för den konstnärliga forskningen som bedrivs på Konstfack.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Lärosätet är sedan lång tid tillbaka etablerat som en av de centrala institutionerna i landet för utbildningar i konst och design och bedriver idag kvalitativa och internationellt erkända utbildningar upp till mastersnivå. Bedömargruppen anser att det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen på Konstfack får utfärdas.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (konstnärliga och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

När det gäller antal kvalificerad personal listar lärosätet 29 personer som möjliga handledare. 21 av dessa är vetenskapligt (10) eller konstnärligt (11) disputerade. Av de 29 har 20 personer professorstitel (varav en gästprofessor och en adjungerad). Dessutom finns lektorer och adjunkter. I ansökan anges en målsättning om 12–14 doktorander de första fem åren och att varje doktorand ska ha 9 procent handledning, vilket innebär 126 procent tjänstetid. Bedömargruppen anser att antalet kvalificerade lärare och handledare är adekvat.

I sin ansökan beskriver lärosätet sina regler för handledarskap inom forskarutbildningen. Det anges vilka kompetenser som ska finnas representerade i handledargruppen, nämligen: hög konstnärlig kompetens, doktorsexamen samt erfarenhet av handledning på forskarutbildningsnivå. I beskrivningen anges även det antal handledare som varje doktorand ska ha tillgång till.

Bedömargruppen anser att lärosätet har en relevant beskrivning av vilken kompetens som erfordras för handledarna, samt hur handledargruppen ska vara uppbyggd.

När det gäller tillgång till pedagogiskt kvalificerad personal har 13 av 29 personer som är listade i ansökan genomgått högskolepedagogisk kurs. Bedömargruppen anser att samtliga lärare inom forskarutbildningen ska ha genomgått högskolepedagogisk kurs. Under en kortare övergångsperiod innan detta är möjligt ska säkerställas att minst en person i varje handledargrupp har genomgått högskolepedagogisk kurs. Bedömargruppen rekommenderar att den högskolepedagogiska kurs som lärosätet i ansökan nämner som under utveckling snarast färdigställs för att möjliggöra för alla handledare att genomgå denna kurs.

När det gäller tillgång till personal med utbildning och/eller erfarenhet av handledning har åtta personer genomgått handledarutbildning på forskarnivå och 19 personer har tidigare erfarenhet av handledning på forskarnivå. Bedömargruppen noterar att ett fåtal personer har omfattande erfarenhet medan ett flertal endast har begränsad erfarenhet av handledning. Grunden för handledarkompetens är genomgången handledarutbildning, erfarenhet byggs därefter upp över tid. Bedömargruppen rekommenderar att samtliga handledare bör ha genomgått handledarkurs samt att varje doktorand bör ha tillgång till minst en erfaren handledare. Under en kortare övergångsperiod innan detta är möjligt bör säkerställas att minst en person i varje handledargrupp ska vara en erfaren handledare.

När det gäller tillgång till hög konstnärlig kompetens listar lärosätet som tidigare angivits 29 personer som möjliga handledare, av dem är 21 personer disputerade. Drygt hälften av dessa är konstnärligt disputerade och av dessa har sex personer professorstitel. Det finns dessutom åtta professorer på konstnärlig grund som inte är disputerade. Företrädare för lärosätet beskrev vid intervju tillfället att den konstnärliga kompetensen i kollegiet säkerställs av anställningskravet att både professorer och lektorer ska ha genomgått konstnärlig forskarexamen och/eller sakkunniggranskats. Bedömargruppen anser att detta säkerställer hög konstnärlig kompetens och att antalet medarbetare med sådan kompetens är adekvat.

Flera av lärosätets medarbetare har deltidsanställningar. Dessutom har flera medarbetare tidsbegränsade förordnanden. Lärosätet beskriver att det är viktigt att medarbetarna behåller kontakten med sin yrkesmässiga praktik under anställningen samt att tidsbegränsade förordnanden säkerställer utbildningens ständigt förnyade kontakt med samtida konst- och designutveckling. Bedömargruppen reflekterar över om ett efterfrågat yrkesmässigt engagemang kan påverka engagemanget som handledare negativt så att handledaren inte är tillräckligt tillgänglig för doktoranden på grund av tidsbrist eller en yrkesmässig situation som påkallar stort engagemang. I intervjuerna säger lärosätet att det är önskvärt att huvudhandledaren är anställd och i första hand professor samt att studierektor säkerställer att handledargruppens sammansättning är adekvat och att huvudhandledaren måste vara tillgänglig för handledning under hela doktorandutbildningen t. Vidare säger lärosätet att antalet heltidsanställda troligen måste utökas om Konstfack får eget examenstillstånd. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att fortsatt arbeta med att säkra både tillgången till lämpliga handledare för varje doktorand och att de tre listade handledningskompetenserna (hög konstnärlig kompetens, doktorsexamen samt erfarenhet av handledning på forskarutbildningsnivå) finns i handledargruppen och är tillgängliga för doktoranden under hela doktorandperioden.

Sammantaget anser bedömaregruppen att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (konstnärlig och pedagogisk) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt och bedömer därför att bedömningsgrunden Personal är tillfredställande.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

Den konstnärliga forskningen bygger på en lång tradition av konstnärligt utvecklingsarbete och som en central nationell arena för konstnärlig utbildning gäller detta också i högsta grad för den konstnärliga forskningen som bedrivs på Konstfack. Bedömaregruppen anser att den konstnärliga forskningen som bedrivs vid lärosätet utgör en bra grund att bygga en god forskarutbildningsmiljö på.

Bedömaregruppen anser också att de utbildningsmässiga förutsättningarna i övrigt är tillfredställande.

En stark forskningsmiljö med starka forskningsgrupper, som kan introducera, och inkludera, doktorander i en levande seminarieverksamhet och i redan etablerade forskningsprogram, krävs för att utveckla en stark och uthållig forskarutbildningsmiljö. Att bygga upp sådana miljöer tar tid och en utmaning för lärosätet är att hantera det faktum att majoriteten av lärarna/forskarna har tidsbegränsade anställningar. Såväl ledning som kollegiet på lärosätet är fullt medvetna om problematiken, vilket framgår av ansökan och intervjuerna. I ansökan anges också olika strategier för att hantera problematiken. Bedömaregruppen ser positivt på att lärosätet tar sig an detta som ett viktigt utvecklingsområde.

Inom vissa forskningsområden finns tillgång till större externa anslag, som ofta bygger en bas för forskningsmiljön, vilket möjliggör tid för forskning i tjänst. Detta gäller inte för den konstnärliga forskningen, där dessutom själva områdets identitet är föremål för en tidvis intensiv diskussion både nationellt och internationellt.

Bedömaregruppen ser positivt på att lärosätet arbetar målmedvetet med problemet för att hitta långsiktigt hållbara lösningar. Bland annat används internt tillgängliga forskningsmedel som medel för internt sökbara för 20 procent av heltid under ett år "...för att genomföra ett mindre forskningsprojekt, färdigställa en publikation eller skriva en ansökan om externa forskningsmedel."

Bedömaregruppen rekommenderar att lärosätet också mer systematiskt stöder samlade forskningsgrupper i arbetet med större externa, såväl nationella som internationella, forskningsansökningar.

Övergripande seminarieverksamhet på lärosätet är väl utvecklad. I ansökan och intervjuerna saknas dock en mer tydlig beskrivning av strategier för att utveckla forskningsseminarier som samlar forskningsgrupper och driver forskningsprogram. Bedömaregruppen anser att detta är viktigt för utvecklingen av en god forskarutbildningsmiljö.

Relevant samverkan sker både nationellt och internationellt.

Av ansökan framgår att relevant samverkan sker såväl nationellt som internationellt.

Utifrån intervjuer av representanter från lärosätet kunde bedömaregruppen konstatera att strukturer gällande institutionstjänstgöring av lärartimmar har förbättrats under de senaste åren. Doktoranderna har integrerats väl i den existerande utbildningsmiljön vilket medfört att doktorandernas kunskap kan tillvaratas. Samtidigt poängterar Konstfack i ansökan att det är viktigt att omsätta doktorandernas kunnande till praktik inom institutionstjänstgöring där doktoranderna ska få möjlighet att utforska sitt individuella forskningsämne, vilket bedömaregruppen sympatiserar med. Doktorandernas möjlighet att undervisa underlättas av att de har sin fysiska arbetsplats i konstfacks lokaler. Detta kan i sin tur medföra att doktorandernas får möjligheten att både fördjupa och etablera sig i sitt forskningsämne.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Resurser

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur bedöms som tillfredsställande även om det finns vissa utmaningar.

Lärosätet har en väl utbyggd infrastruktur med verkstäder för experimentellt arbete inom angivet område. Tillgängligheten för doktorander i studios, lab och verkstäder är generellt en utmaning i miljöer med omfattande experimentell verksamhet. Såväl ansökan som intervjuer visar att lärosätet är väl medvetet om problematiken och har utvecklat system för att säkra tillgängligheten.

Även övrig grundläggande infrastruktur som IT-nätverk, bibliotek med mera är väl utbyggd och tillgänglig.

För fortsatt utveckling av en forskningsmiljö med på plats aktiva doktorander krävs relativt omfattande tillgång till studios för experimentellt konstnärligt arbete, både för seniora forskare och för doktorander. Ett doktorandrum, *Project space*, anges som tillgängligt i ansökan, men om detta är tillräckligt på längre sikt är svårt att bedöma.

De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning finns på plats.

De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning finns på plats när det gäller finansiering av doktorandtjänster i tillräcklig omfattning. Lärosätet redovisar i sin ansökan en budget för 12-14 doktorandtjänster under perioden 2022-2026. Bedömaregruppen anser att detta är en tillräcklig nivå på antalet platser för en forskarutbildning.

Mer problematiskt är tillgången till ekonomiska resurser för den seniora forskningsmiljö som forskarutbildningen ska ingå i, och hämta näring från. Lärosätet anger i ansökan att forskningsanslaget finansierar "professorernas forskningstid, sökbar forskningstid i tjänst, samt uppdragen som studierektor för forskarutbildning och forskningsledare". Bedömaregruppen anser att detta i sig inte är tillräckligt för att säkra en stabil grund för senior forskningsverksamhet. Bedömaregruppen ser det som ett viktigt utvecklingsområde där bland annat fokus på en ökning av extern finansiering bör prioriteras.

Trots vissa utmaningar anser bedömaregruppen att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Bedömaregruppen anser att lärosätets förutsättningar för att bedriva forskarutbildning på konstnärlig grund är tillfredsställande. Området för forskarutbildningen är väl definierat. Personalsituationen är tillfredsställande. Forskarutbildningsmiljön är god och lärosätets samlade resurser är goda.

Inom vissa forskningsområden finns tillgång till större externa anslag, som ofta bygger en bas för forskningsmiljön, vilket möjliggör tid för forskning i tjänst. Detta gäller inte för den konstnärliga forskningen, där dessutom själva områdets identitet är föremål för en tidvis intensiv diskussion både nationellt och internationellt.

Bedömaregruppen ser positivt på att lärosätet arbetar målmedvetet med problemet för att hitta långsiktigt hållbara lösningar. Bland annat används internt tillgängliga forskningsmedel som medel för internt sökbara för 20 procent av heltid under ett år "...för att genomföra ett mindre forskningsprojekt, färdigställa en publikation eller skriva en ansökan om externa forskningsmedel."

Bedömaregruppen anser att områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig genom att lärosätet på ett övertygande sätt relaterar det sökta området till de utbildningar lärosätet ger samt till den forskning som bedrivs.

Bedömaregruppen anser vidare att lärosätets forskning inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå.

Tillgängligheten för doktorander i studios, lab och verkstäder är generellt en utmaning i miljöer med omfattande experimentell verksamhet. Såväl ansökan som intervjuer visar att lärosätet är väl medvetet om problematiken och har utvecklat system för att säkra tillgängligheten.

Sammantaget anser bedömaregruppen att det föreslagna området utgör en trovärdig konstnärlig helhet.

Lärosätet har en relevant beskrivning av vilken kompetens som erfordras för handledarna, samt hur handledargruppen ska vara uppbyggd. Lärosätet har ett tillräckligt antal medarbetare med säkerställd hög konstnärlig kompetens.

Sammantaget anser bedömaregruppen att antalet handledare och lärare och deras sammantagna

kompetens (konstnärlig och pedagogisk) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt

Bedömargruppen anser att den konstnärliga forskningen som bedrivs vid lärosätet utgör en bra grund att bygga en god forskarutbildningsmiljö på. Bedömargruppen anser också att de utbildningsmässiga förutsättningarna i övrigt är tillfredställande. Övergripande seminarieverksamhet på lärosätet är väl utvecklad.

Bedömargruppen anser att lärosätets tillgängliga resurser är tillfredställande, trots vissa utmaningar. Bedömargruppen anser vidare att lärosätets tillgängliga resurser utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Lärosätet har en väl utbyggd infrastruktur, samt ekonomiska resurser för finansiering av doktorandtjänster i tillräcklig omfattning.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Styrdokument (Allmän och individuell studieplan)**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen.*

Mall för individuell studieplan finns.

I Konstfacks ansökan och bifogade bilagor redovisas en allmän studieplan och en individuell studieplan för den planerade forskarutbildningen i konstnärlig gestaltning inom bild, form, rum som bedömargruppen anser relevant för det område som Konstfack ansöker examensrätt för.

Den allmänna studieplanen beskriver den planerade forskarutbildningen på 240 högskolepoäng (hp) för en doktorsexamen i konstnärlig gestaltning inom bild, form som är uppdelad i två huvudsakliga moment: En kursdel som är uppdelad i en obligatorisk del om 30 hp och en valfri kursdel om 30 hp samt ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt om 180 hp. En licentiatexamen motsvarar 120 hp varav 30 hp är fördelade på en kursdel och 90 hp på ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt.

De tre obligatoriska kurserna – *Konstnärlig gestaltning inom bild, form, rum* (15 hp), *skrivande med praktik* (7,5 hp) och *gemensamt seminarium* (7,5 hp) – bildar stommen i Konstfacks tvärkonstnärliga forskarutbildning. De valbara kurserna som erbjuds på Konstfack är *Publikation och spridning* (7,5hp), *Högskolepedagogisk introduktion: konst och designutbildning* (5hp) samt *Epistemologi: teori, praktik och kritik* (7,5hp).

Den i ansökan bifogade individuella studieplanen fastställer de relevanta delarna för doktorandens forskarutbildning som doktorandens handledning, individuella lärandemål, tids- och finansieringsplan samt doktorandens respektive Konstfacks rättigheter och skyldigheter. Den individuella studieplanen beslutas av Konstfacks vicerektor för forskning på förslag från doktorand och huvudhandledare enligt en gängse beslutsordning när doktoranden är antagen till lärosätets forskarutbildning. Studieplanen följs därefter upp årligen av doktorand och huvudhandledare där eventuella revideringar av studieplanen kan ske vid behov. I ansökan redovisas också rutiner för situationer där doktorand och handledare är oense om huruvida studieplanen har följts.

Den sammantagna bedömningen är att både den allmänna och den individuella studieplanen väl uppfyller de krav som examensordningen ställer.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Säkring av examensmålen****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att doktoranderna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Konstfack redovisar i sin ansökan ett upplägg av den konstnärliga forskarutbildningen med en omfattning av 240 hp som bedrivs som heltidsstudier under en period av fyra år, alternativt fem år när det ingår 20 procent institutionstjänstgöring.

Fördjupning av doktorandernas specifika forskningsämne säkerställs genom forskarutbildningens obligatoriska kursstruktur om sammanlagt 30 hp, varav kursen *Gemensamt seminarium* löper under hela doktorandperioden, samt valbara kurser om 30 hp, samt kursen *Dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt*, det s.k. Avhandlingsprojektet, 180 hp. Doktoranderna har möjlighet att kritiskt diskutera sitt avhandlingsarbete genom olika seminariestrukturer inom den interna forskningsmiljön, men också externt under den årligt arrangerade forskningsveckan. Under perioden genomförs tre så kallade etappseminarier när doktoranden bedömts ha nått till respektive 25%, 50% och 80% av kraven för genomförd forskarutbildning. Utbildningen avslutas med en konstnärlig disputation.

Vid utbildningsstart upprättas en individuell studieplan (ISP) som därefter följs upp årligen av doktorand och huvudhandledare då eventuella revideringar av studieplanen kan ske vid behov. ISP fungerar som ett av utbildningens styrdokument.

Det är bedömargruppens uppfattning att Konstfacks planerade forskarutbildning i kombination med lärosätets redovisade kvalitetssystem säkerställer att utbildningen kan genomföras på ett sådant sätt att doktoranderna kan förväntas nå utbildningens examensmål. Kursernas innehåll beskrivs i kursplanerna via de listade lärandemålen.

Bedömargruppen har noterat oklarheter när det gäller definitionen och därmed säkerställandet av handledarnas konstnärliga kompetensnivå. I Konstfacks ansökan är kompetensnivån för opponent och ledamöter i betygsnämnd fastställd till "i normalfallet professorskompetens", men för handledarna liksom för ordföranden för disputationen anges enbart "hög konstnärlig kompetens". Gruppen rekommenderar att kompetensnivån för handledare liksom för betygsnämndens ordförande definieras på samma sätt som för betygsnämnd och opponent.

Sammantaget finner bedömargruppen att den beskrivna strukturen med de angivna dokumenten ger en trovärdig bild av ett genomförande av forskarutbildningen med säkrade examensmål.

Bedömargruppen anser att examinationen av doktoranderna som har genomgått Konstfacks forskarutbildning har ett upplägg som säkerställer att doktoranderna kommer att uppnå examensordningens mål när examen utfärdas.

Under utbildningsperioden examineras doktoranderna i de olika kurserna som ingår i programmet. Lärosätet anger i ansökan att måluppfyllelsen i det egna avhandlingsprojektet examineras av betygsnämnden vid disputationen. Doktoranden förbereds på denna examination genom dokumenterad handledning och etappseminarier. När delar av examensmålen ingår i kurser examineras dessa i enlighet med gällande kursplaner.

Bedömargruppen reflekterar över att det i den allmänna studieplanen fastställs att disputationen ska föregås av ett slutseminarium som i ansökan anges ska ske en till två månader innan disputation. Bedömargruppen påpekar att en till två månader är alltför kort tid mellan slutseminarium och disputation. Vad händer om det framkommer allvarliga brister i doktorandens projekt och farhågor om att doktorandens projekt inte kommer att godkännas av betygsnämnden? Bedömargruppen rekommenderar att lärosätet ser över tidpunkten för slutseminariet samt att rutiner skapas för vad som händer om det framkommer att doktoranden riskerar att bli underkänd.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.*

I ansökan redogör Konstfack utförligt för hur lärosätets arbete med jämställdhet ingår i det systematiska arbetet med lika villkor, likabehandling och mångfald som ska genomsyra hela utbildningen. Ett jämställdhetsperspektiv är väl integrerat i exempelvis utbildningsplanen, i den pedagogiska internutbildningen och det interna kvalitetsarbetet genom att det årligen samlas in olika data som relaterar till jämställdhet som därefter följs upp av såväl stödverksamheten som institutionerna. Ett par personer inom den centrala administrationen har också ett speciellt ansvar för jämställdhetsfrågor. Sammantaget gör bedömargruppen bedömningen att Konstfack har ett medvetet, genomtänkt och i det stora hela ett väl fungerande jämställdhetsarbete. Dock har gruppen under sin bedömning också identifierat några utvecklingsområden.

Vid intervjuerna med de olika representanterna fick bedömargruppen intrycket av att Konstfacks relativt nya plan för lika villkor inte har realiserats fullt ut i konkreta rutiner i det dagliga arbetet inom lärosätets alla verksamheter. I en bifogad medarbetarundersökning från 2018 framkommer det till exempel att en relativt stor procentandel av medarbetarna – mellan 30 och nästan 20 procent – anser att det pågår någon typ av sexuella trakasserier och/eller diskriminering på Konstfack. Konstfack har i sin ansökan redovisat att lärosätet har tagit detta resultat ad notan och efter undersökningen reviderat sin policy mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier) och kränkande särbehandling samt startat en process för att förbättra informationsarbetet om området.

I Konstfacks plan för lika villkor anges att jämställdhetsaspekten ska beaktas vid såväl rekrytering av personal som studenter. Till skillnad mot den större delen av svenska högskolor och universitet som fortfarande har en stor dominans av män på professorstjänster, har Konstfack varit framgångsrika med att justera denna snedfördelning mellan män och kvinnor (övrig könsidentitet redovisas inte i ansökan). Dock har Konstfack under de senaste åren haft en motsatt utveckling med en allt större övervikt av kvinnor på professorstjänster. Från en relativt jämn könsfördelning år 2017 (53 % kvinnor och 47 % män) till att under år 2021 återigen fått en ojämn könsfördelning, men nu med två tredjedelar kvinnor som professorer.

Denna obalans präglar också doktorandgruppen som under 2020 utgörs av 72 % kvinnor och 28 % män – en utveckling som Konstfack delar med en stor del av forskarutbildningarna i Sverige. I intervjun framkom det att högskolan är väl medveten om denna snedfördelning och har därför infört nya riktlinjer i rekryteringsarbetet för att vända på utvecklingen. I ansökan redogörs det vidare för att

Konstfacks anställningsordning och andra rutiner har förtydligats i syfte att understryka vikten av jämställdhet i rekryteringsarbetet.

Förutom ovannämnda åtgärder som lärosätet redan har vidtagit, rekommenderar bedömargruppen lärosätet att se över hur lärosätets planer för jämställdhetsarbete verkställs i samtliga av lärosätets verksamheter.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet: Utformning, genomförande och resultat**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

I lärosätets ansökan och bifogade bilagor redovisas en allmän studieplan och en individuell studieplan för den planerade forskarutbildningen i konstnärlig gestaltning inom bild, form, rum som bedömargruppen anser relevant för det område som lärosätet ansöker examenstillstånd för samt väl uppfyller de krav som examensordningen ställer.

Bedömargruppen anser att den planerade forskarutbildningens utformning i kombination med lärosätets redovisade kvalitetssystem säkerställer att utbildningen kan genomföras på ett sådant sätt att doktoranderna kan förväntas nå utbildningens examensmål. I Konstfacks ansökan är kompetensnivån för opponent och ledamöter i betygsnämnd fastställd till "i normalfallet professorskompetens", men för handledarna liksom för ordföranden för disputationen anges enbart "hög konstnärlig kompetens". Gruppen rekommenderar att kompetensnivån för handledare liksom för betygsnämndens ordförande definieras på samma sätt som för betygsnämnd och opponent. Sammantaget finner bedömargruppen att den beskrivna strukturen med de angivna dokumenten ger en trovärdig bild av ett genomförande av forskarutbildningen med säkrade examensmål.

I ansökan redogör lärosätet utförligt för hur lärosätets arbete med jämställdhet ingår i det systematiska arbetet med lika villkor, likabehandling och mångfald som ska genomsyra hela utbildningen. Ett jämställdhetsperspektiv är väl integrerat i exempelvis utbildningsplanen, i den pedagogiska internutbildningen och det interna kvalitetsarbetet genom att det årligen samlas in olika data som relaterar till jämställdhet som därefter följs upp av såväl stödverksamheten som institutionerna. Dock har Konstfack under de senaste åren haft en motsatt utveckling med en allt större övervikt av kvinnor på professorstjänster. Från en relativt jämn könsfördelning år 2017 (53 % kvinnor och 47 % män) till att under år 2021 återigen fått en ojämn könsfördelning, men nu med två tredjedelar kvinnor som professorer.

Denna obalans präglar också doktorandgruppen som under 2020 utgörs av 72 % kvinnor och 28 % män – en utveckling som Konstfack delar med en stor del av forskarutbildningarna i Sverige. I intervjun framkom det att högskolan är väl medveten om denna snedfördelning och har därför infört nya riktlinjer i rekryteringsarbetet för att vända på utvecklingen. I ansökan redogörs det vidare för att Konstfacks anställningsordning och andra rutiner har förtydligats i syfte att understryka vikten av jämställdhet i rekryteringsarbetet.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.*

Den övervägande delen av lärarna är yrkesverksamma med parallell verksamhet utanför lärosätet. Sakkunnigförandet vid anställning ska säkerställa att lärarna har tillräcklig erfarenhet och relevanta nätverk för lärosätets utbildningar. Gästlärare och gästprofessorer bidrar också med aktuella arbetslivsperspektiv. I ansökan beskrivs lärosätets nära samverkan med såväl ett flertal kulturinstitutioner som högskolor och universitet i Sverige och utomlands. Ansökan beskriver också hur samverkansprojekt med både privata och offentliga aktörer ger lärosätets forskare, lärare och studenter en direkt koppling till aktuella frågor i relevanta sektorer av arbetslivet. I intervjuerna framkommer att det är vanligt att doktorander har projektspecifika samarbeten med företag och att en av handledarna då alltid har hög konstnärlig kompetens i det aktuella fältet. Bedömargruppen anser att den stora delen praktiska utövare i lärarkåren samt de många nätverk som lärosätet är en del av kvalitetssäkrar utbildningens användbarhet och förberedelse för arbetslivet.

I ansökan beskrivs att forskarutbildningen kommer att rikta sig till yrkesverksamma konstnärer, formgivare och konsthantverkare. I intervjuerna bekräftades att lärosätet inte heller primärt avser att anta doktorander direkt från mastersutbildningen vilket garanterar att den framtida doktorandgruppen kommer att utgöras av praktiker med en egen yrkesverksamhet och en redan etablerad relation till arbetslivet. Det höga antalet deltidsanställningar och tidsbegränsade förordnanden bidrar också till att lärosätet måste arbeta aktivt för att säkerställa kontinuiteten i forskningsmiljön och doktorandmiljön. Lärosätet beskriver att en utbildnings- och forskningsadministrativ avdelning som ska stödja forskare som vill samverka med externa parter är under uppbyggnad. Det är bedömargruppens förhoppning att denna stödverksamhet även kan bistå doktorander.

Ansökan anger att lärosätet efter UKÄ:s utvärdering av forskarutbildningar i design 2018 (dnr 411-00072-18) genomförde genomgripande organisatoriska förändringar inom forskningen för att åtgärda brister i doktorandernas utbildningsmiljö och psykosociala miljö. I ansökan anges att institutionstjänstgöringen i detta sammanhang utgör en värdefull möjlighet för doktorander att integreras på den institution där de är anställda. I ansökan anges vidare att doktoranderna i normalfallet erbjuds upp till 20 procents institutionstjänstgöring i enlighet med HF 5 kap. 2§. Institutionstjänstgöring är dock enligt lärosätets doktorandhandbok inte obligatorisk. Intervjuerna beskriver lärosätets hantering av institutionstjänstgöring som otydlig, att olika institutioner haft olika rutiner och att det stundtals varit energikrävande och tufft för doktorander att förstå hur de kan få möjlighet till tjänstgöring. Vidare beskrivs problem med att korrelera doktorandens behov med institutionens behov. I intervjuerna framkommer att lärosätet långsamt tycks börja hitta en form för tjänstgöringen och att Lärosätet troligen är på rätt väg. Bedömargruppen anser att en välfungerande institutionstjänstgöring är en viktig del av doktorandens förberedelse för arbetslivet och rekommenderar lärosätet att åtgärda de brister som fortfarande finns så att Lärosätet kan leva upp till de välformulerade mål för institutionstjänstgöring som anges i ansökan.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och lärprocesser.*

Vid en sammantagen bedömning av samtliga underlag anser bedömargruppen att doktorandperspektivet är tillfredsställande.

Konstfack har skapat strukturer som möjliggör för ett övergripande doktorandperspektiv inom både arbets- och forskningsmiljön och inom forskarutbildningen. I ansökan lyfter Konstfack att doktorandrepresentanter har möjlighet att påverka forskarutbildningens formella strukturer i Utbildnings- och forskningsnämnden och i Forsknings- och forskarutbildningsutskottet. I intervjuerna uppkom det att nuvarande doktorander som är antagna i samarbete med andra universitet har haft möjlighet att påverka en framtida forskarutbildnings läroprocesser genom de redan existerande strukturerna på Konstfack. Detta sker exempelvis genom dialog med studierektor, handledare och vid utvärderingen av obligatoriska kurser. I intervjuerna framförde doktoranderna att de haft möjlighet att bjuda in forskare och som kopplat an till specifika tematiska intressen som doktoranderna har, vilket bedömargruppen ser som positivt.

Genom årliga avstämningsmöten och ett veckolångt internat med studierektorn har doktoranderna förutsättningarna att diskutera frågor och behov gällande den fysiska och psykosociala forskar- och arbetsmiljö inom forskarutbildningen. Under doktorandernas första år på forskarutbildningen görs även kontinuerliga avstämningar varje kvartal gällande arbets- och forskningsmiljön, men också det individuella avhandlingsarbetet. För att integrera nyantagna doktorander i forskarutbildningen har Konstfack skapat en två veckors lång introduktionsprogram där doktoranderna introduceras till bland annat verkstäderna, biblioteket, handledare och HR- avdelning och hur den individuella studieplanen fungerar. Bedömargruppen anser att detta program är av stor vikt för att nyantagna doktorander ska få förutsättningar att lära känna varandra och kunna integreras i Konstfacks forskar- och arbetsmiljö. Likadant är Konstfacks doktorandhandbok behjälplig för doktoranderna under hela forskarutbildningen för att stämma av frågor beträffande utbildningsstrukturen.

Bedömargruppen anser att den obligatoriska kursstrukturen inom forskarskolan, de årliga seminarierna, och internatet är viktiga mötesplatser för doktoranderna som bidrar till att stärka doktorandkollegiet. I dessa mötesplatser kan synpunkter relaterade till forskarutbildningens organisering och vetenskapliga frågeställningar diskuteras, men också mer informella ämnen om som relaterar till det sociala livet som doktorand.

Den sammantagna bedömningen är att doktorander kommer få goda möjligheter att aktivt påverka utbildningens genomförande och läroprocesser. Doktorandperspektivet bedöms således vara tillfredsställande.

Samlat omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Bedömargruppen anser att lärosätets förutsättningar för att bedriva forskarutbildning på konstnärlig grund är samlat tillfredsställande.

Området för forskarutbildningen är väl definierat. Personalsituationen är tillfredsställande. Forskarutbildningsmiljön är god och lärosätets samlade resurser är goda.

Bedömargruppen anser att lärosätets styrdokument är relevanta för det område som ansökan om examensrätt gäller, samt att de väl uppfyller de krav som examensordningen ställer.

Sammantaget finner bedömargruppen att de i ansökan beskrivna strukturerna tillsammans med angivna dokumenten ger en trovärdig bild av ett genomförande av forskarutbildningen med säkrade examensmål.

I ansökan redogör lärosätet utförligt för hur lärosätets arbete med jämställdhet ingår i det systematiska arbetet med lika villkor, likabehandling och mångfald som ska genomsyra hela utbildningen.

Sammantaget anser bedömargruppen att lärosätet har förutsättningar att utforma och genomföra utbildningen på ett sätt som kvalitetssäkrar dess användbarhet och förberedelse för arbetslivet.

Doktorandperspektivet bedöms vara tillfredsställande. Bedömargruppen anser att doktoranderna kommer få goda möjligheter att aktivt påverka utbildningens genomförande.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Universitetskanslersämbetets examenstillståndsprövningar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Konstfack

Yrkesexamen: Konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området Bild, form, rum

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i prövningen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Område och huvudområde			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Utbildningsmiljön			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Resurser			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Styrdokument			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Säkring av examensmålen			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
9	4	25	De frågor i 2018 års medarbetarundersökning som ledde till detta resultat var felaktigt ställda.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

